

korte mededelingen en nieuws uit de regio

Grondwater in gevaar: overexploitatie en oververvuiling

Driekwart van de EG-burgers is voor zijn watervoorziening afhankelijk van het grondwater. Voor onze gezondheid en voor het behoud van ons ecosysteem is het grondwater van vitaal belang. Het grondwater dat in grote hoeveelheden aanwezig is, is een natuurlijke hulpbron die zowel ecologische als economische waarde heeft. In het algemeen is het van goede kwaliteit waardoor het geschikt is om als drinkwater te gebruiken.

Maar het grondwater wordt bedreigd, in de eerste plaats door overexploitatie en in de tweede plaats door vervuiling. In sommige regio's veroorzaakt de overexploitatie een daling van het peil en een verzilting en in andere dreigt er gevaar door de aanwezigheid van verschillende vervuilende substanties, met name in industriële zones en woongebieden, als gevolg van het industrieel afval en het huisvuil, terwijl in landbouwstreken het massale gebruik van kunstmest en onkruid- en insectenverdelgende middelen het grondwater geen goed doet.

Sedert 1976 houdt de Europese Gemeenschap zich bezig met het voorkomen en verminderen van de vervuiling van het grondwater met name door maatregelen met betrekking tot het storten van bepaalde gevaarlijke stoffen. Ondertussen lijkt de EG-wetgeving ontoereikend om de hoge kwaliteit van het Europese grondwater te beschermen. Vandaar het besluit om op initiatief van Nederland een studiebijeenkomst te houden waarop de milieuministers alsmede de Europese commissarissen voor Milieuzaken, Carlo Ripa di Meana, aanwezig waren.

Uit de rapporten die op de conferentie werden voorgelegd, blijkt een uiterst alarmerende toestand. Zoals in een van die verslagen werd geconcludeerd, 'duurt het eeuwen voordat de situatie weer normaal is, ook al worden er in de komende jaren maatregelen genomen'. De ministers hebben meteen de koe bij de horens gevat en een actieprogramma van 22 punten goedgekeurd. Daarbij hebben zij de Commissie verzocht nog voor midden 1993 met voorstellen te komen die nodig zijn om het programma uit te voeren.

Bron: Eurofocus nummer 41/1991: 4.

Overeenstemming over EG-Habitatrichtlijnen

De Europese Milieuraad heeft op 12 december 1991 een akkoord bereikt over de EG-Habitatrichtlijn. Staatssecretaris drs. J.D. Gabor toonde zich na afloop van het overleg blij met dit resultaat. Naar zijn mening is hiermee een forse stap in de richting van een sterkere bescherming van de Europese natuur gezet. De Habitatrichtlijn was één van de prioriteiten van het ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij op het vlak van het EG-voorzitterschap zoals ook aan-

gegeven in het Meerjarenplan Natuur en Landschap 1992-1996.

De Europese natuurbeschermingswet voorziet in de realisering van een Europese Ecologische Hoofdstructuur. De natuurgebieden van Europees belang, zoals de Waddenzee in Nederland en de Coto de Donana in Spanje, zullen onderdeel vormen van dit netwerk. De richtlijn verplicht de lidstaten een lijst met natuurgebieden op hun grondgebied naar de Europese Commissie te zenden. Na goedkeuring van deze lijst moeten de lidstaten deze gebieden aanwijzen als beschermde zone. Dit betekent onder meer dat aantastingen van deze gebieden moeten worden voorkomen.

Bij onomkeerbare aantastingen van deze gebieden zijn de lidstaten verplicht compenserende maatregelen te treffen. Ook zijn er verdergaande beschermingsmaatregelen voorgeschreven voor een uitgebreide lijst van kwetsbare plant- en diersoorten in Europa. Dit betreft onder meer de Zeeschildpad en de Monniksrob, maar ook soorten als de Otter en de Bever, waarvoor in ons land herintroductieprojecten zijn gestart.

De EG-Milieuraad bereikte ook overeenstemming over een verklaring waarin de Europese Commissie werd opgeroepen een integraal plan te maken voor de bescherming van natuur en milieu van de Europese kustzone. De Raad onderschreef hiermee de oproep gedaan tijdens de onlangs gehouden Europese Coastal Conservation Conference. De Europese Commissie kondigde aan de Raad op korte termijn een plan aan te bieden met voorstellen om de aantasting van natuur en milieu in de kustzones het hoofd te bieden. Ook verklaarde de Europese Commissie zich bereid dit kustbeschermingsplan als actiepunten op te nemen in het Vijfde Europese Milieu Actie Programma dat binnenkort aan de EG-Milieuraad wordt aangeboden.

Persbericht 161 (13 december 1991) van het ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij.

Waddenzee: 'speciale beschermingszone' in kader EG-Vogelrichtlijn

Vanaf 13 november 1991 is het Nederlandse deel van de Waddenzee een 'speciale beschermingszone' in het kader van de Vogelrichtlijn. Met dit besluit van staatssecretaris drs. J.D. Gabor voldoet Nederland aan een van de internationale verplichtingen op het gebied van natuurbescherming.

Deze richtlijn bepaalt dat de meest geschikte broed- en rustgebieden van bepaalde vogelsoorten als speciale beschermingszones worden aangemerkt. De Waddenzee is van groot belang als foerageergebied tijdens de trek, als overwinterings-, rust- en broedgebied voor vele soorten vogels. Voor ongeveer vijftig soorten eenden, meeuwen en sterns is de Waddenzee van vitaal belang omdat een groot deel van de populatie of zelfs de hele populatie van deze soorten voor een deel van het jaar afhankelijk is van het voed-

sel uit de Waddenzee. Tijdens de najaarstrek kunnen in het Nederlandse deel van de Waddenzee zo'n één miljoen vogels aanwezig zijn. 's Winters zijn zo'n twintig soorten constant aanwezig. Het meest talrijk is dan de Eiderend met soms meer dan 100.000 exemplaren. De kwelders zijn van groot belang als broedgebied voor onder meer Kluut, Tureluur en Lepelaar. Met het besluit is 250.000 ha Nederlands kwelder-, intergetijde- en watergebied gemoeid. Het internationale waddengebied strekt zich uit over Nederland, Duitsland en Denemarken. Met zijn 800.000 ha is dit het grootste aaneengesloten natuurgebied van Europa.

Over de aanwijzing is geadviseerd door Waddenadviesraad, het Overlegorgaan Waddeneilanden, de Natuurbeschermingsraad, de Vereniging van Waddinggemeenten en de Stuurgroep Waddenprovincies.

De Waddenzee is in 1984 tevens aangemeld als 'Wetland van internationale betekenis' op grond van de Conventie van Ramsar. Delen van de Waddenzee zijn verder aangewezen als staats- en beschermd natuurmonument ingevolge de Natuurbeschermingswet. Een uitbreiding van de wettelijke bescherming via deze Natuurbeschermingswet is in voorbereiding.

Beleid en beheer van de Waddenzee vinden plaats op basis van het overheidsbeleid voor de ontwikkeling van de Waddenzee uit 1980 (de zogenaamde PKB-Waddenzee) en de Natuurbeschermingswet.

Europese Parlement wil invoer exotische vogels aanpakken

Geïnspireerd door de wereldwijde afname van de rijkdom aan vogelsoorten heeft het Europese Parlement (EP) de Europese Commissie (EC) opgeroepen de import van uit de natuur afkomstige vogels voor de handel te verbieden. Dit en wat andere, deels achterhaalde argumenten, zijn te lezen in het onlangs uitgebrachte zittingsdocument (31 juli 1991) van het EP. Zo worden er importgegevens (uit 1988) vermeld die uitsluitend betrekking hebben op onder de CITES-conventie vallende soorten. CITES 'regelt' de handel in bedreigde soorten. Het ging toen om minstens 1.052.828 ondervet verdrag geregistreerde vogelindividuen. In Nederland zou het dan gaan om 195.166 exemplaren en in België om 119.004 vogels. De werkelijkheid is dat de ingevoerde aantallen exotische vogels vele malen hoger liggen. Soorten vogels die onder het CITES-verdrag vallen, worden ook illegaal ingevoerd. Daarbij komt dan nog de legale en illegale import van vogels die niet onder het verdrag vallen. Bij de argumentatie van de oproep wordt onder meer vermeld dat een onderzoek in Senegal (1986) heeft aangetoond dat gemiddeld vijftig procent van de gevangen vogels sterft nog vóór dat zij van daar uit worden geëxporteerd. Dit percentage is mijns inziens aan de lage kant. Daarbij komt nog dat gedurende de gehele handelslijn tot en met bij de hobbyist grote sterfte onder de vogels blijft optreden. Het EP neemt (terecht) aan dat het sterftepercentage dan de tachtig procent zal overschrijden: het percentage mag niet

als algemeen geldend gegeven worden gezien. Hier gaan de parlementariërs dan ook min of meer in de fout, want de verschillende soorten onderling en ook de periode van het jaar waarin wordt uit- of ingevoerd hebben invloed op de sterfte. Bovendien dient de periode van ten minste één jaar nadat de avicultuur een vogel heeft aangeschaft, in de sterfterisico's worden betrokken. Dit op grond van het feit dat in die tijd nog dingen (in etho en fysiologisch opzicht) kunnen gebeuren die in relatie staan tot de vangenneming. Daarbij komt nog een groep die niet tot voortplanting komt. Niet alleen omdat zij als individu in afzondering worden gehouden, maar ook omdat zij in ethologisch opzicht zijn gefrustreerd en tevens bloot hebben gestaan aan een genetische selectie.

In een interview in het NRC (19 september 1991) met Quirinus van Dijk, voorman van de branche dierenpeciaalzaken (DIVEBO), wordt toegegeven dat de branche vol zit met elementen die niet met de tijd zijn meegegaan. Daarnaast zijn 'er in dit vak 200 à 300 scharrelaars die zonder enige moraliteit te werk gaan. Ze verdienen veel, maar dragen niets af aan BTW en belasting. Zonder dat de FIOD er iets aan doet, verdwijnen er zo miljoenen onder de tafel'.

Inmiddels is het zo dat in de vogelhouderij een toenemende tendens is ontstaan voor het fokken van vogels. Voor tal van uit- en inheemse soorten is 'aanvulling' van de gedomesticeerde populatie vanuit de natuur onnodig of zelfs ongewenst geworden. De geschiedenis en de ontwikkelingen rond de EG-Vogelrichtlijn hebben bewezen dat uit de hoek van de EG nauwelijks maatregelen kunnen worden verwacht, die echt leiden tot het beoogde resultaat. Misschien wordt het tijd dat vogelbeschermers en natuurvrienden eens wat meer pragmatisch worden. Als bona fide aviculturisten en ibidem handelaren (surplussen van particulariseren en bijvoorbeeld van dieren tuinen moeten nu eenmaal worden verhandeld) het er samen overeens zijn dat zij onheus worden bejegend als gevolg van het gedrag van mala fide handelaren en stropers, is het dan niet gewenst om tezamen met deze mensen de ongewenste praktijken aan te pakken? Nu, lijkt het er meer op dat er een 'heilige oorlog' wordt gevoerd over standpunten die nu eenmaal niet verenigbaar zijn.

De natuur en met name de vogels worden de dupe van de dikwijls verbale en nog vaker papieren woordenstrijd. Vergeet niet, vogelbeschermers hanteren al meer dan honderd jaar economische argumenten om het belang van de instandhouding van vogels in hun natuurlijke milieu te beargumenteren. Het accentueren van de overeenkomstige gezamenlijke belangen (en dus ook economische) is in het licht van de algemene wereldwijde problematiek rond natuurbehoud gezien, van groter en wezenlijker belang dan de continueren van een reeds lang achterhaalde richtingenstrijd. Vergeet niet dat, als de Europese Gemeenschap inderdaad de daad bij het woord zou voegen, er een harde kern blijft van steeds criminelere wordende en op bestelling leverende handelaren in schaarse goederen

(waaronder zeldzame vogels). Vogelbeschermers en bona fide vogelhouders zouden om te beginnen bijvoorbeeld samen eens een campagne kunnen starten over waarom het ongewenst is vogels aan te schaffen die afkomstig zijn van wildvang!

Pierre Maréchal.

'Nota jacht en wildbeheer' uitgebracht

De jacht in natuurgebieden wordt beperkt. De jacht op de Krakeend, de Goudplevier, de Bunzing en de Hermelijn wordt niet meer toegestaan. De Moeflon en de verwilderde kat worden van de lijst van wildsoorten geschrapt. Overwogen wordt hetzelfde met het Damhert te doen. Dit zijn de belangrijkste wijzigingsvoorstellen op het gebied van de jacht, die verwoord zijn in de 'Nota Jacht en Wildbeheer'. Staatssecretaris drs. J.D. Gabor heeft deze nota voor advies gezonden naar de Jachtraad, de Natuurbeschermingsraad, de Bosbouwvoorlichtingsraad en de Voorlopige Commissie voor de Nationale Parken. Daarnaast is de nota ter kennisname aan de Tweede Kamer gezonden.

De staatssecretaris geeft in deze nota zijn visie op de jacht in Nederland in relatie tot de belangen van natuur en landbouw. Hij heeft een aantal keuzes gemaakt in verband met de gewenste duidelijkheid voor de circa 35.000 jagers in ons land en met het oog op de invulling van de komende Flora- en Faunawet. De voorgestelde wijzigingen hebben onder meer betrekking op de jacht in natuurgebieden, de soorten waar op gejaagd mag worden en het door de jachthouders te voeren wildbeheer.

In grootschalige natuurgebieden waar men de natuur zo veel mogelijk zijn gang wil laten gaan moet in principe geen jacht worden toegestaan. Een uitzondering kan worden gemaakt wanneer jacht nodig is voor het behoud van natuur of de bestrijding van wildschade. Voor een aantal gebieden, waaronder de Oostvaardersplassen, de Groote Peel en het Krammer-Volkerak geldt deze beleidslijn al. Vele grote wateren hebben een belangrijke functie als foerageer- en rustgebied voor watervogels. Voor de grote wateren waar nu nog jacht plaatsvindt, zal nader worden onderzocht in hoeverre jacht in overeenstemming is met de verantwoordelijkheid voor de instandhouding van watervogels. Verder kan in andere Natuurbeschermingswetgebieden alleen ruimte voor jacht worden geboden, voor zover dat de wezenlijke kenmerken van de gebieden niet aantast.

In de nota wordt voorgesteld om voor vier van de 34 te schieten soorten de jacht te sluiten. Dit zijn de Bunzing, de Hermelijn, de Krakeend en de Goudplevier. De Bunzing en de Hermelijn worden geschrapt omdat ze niet meer kunnen worden aangemerkt als schadelijke soorten voor de fauna en de pluimveehouderij. Van de Krakeend en de (zuidelijke vorm van de) Goudplevier, beide trekvogels, staan de populaties door veranderingen in het leefgebied onder druk. In het licht van de Nederlandse verantwoordelijkheid voor de instandhouding van trekvogels is de jacht op deze vogels niet langer aanvaardbaar. Ook zal

de handel in een tiental niet-schadelijke trekvogels, waaronder de Houtsnip, de Watersnip en de Kuifeend, niet langer worden toegestaan.

Naast de vier genoemde soorten wordt voorgesteld het Damhert, de Moeflon en de verwilderde kat te schrappen van de lijst van wildsoorten. In de toelichting bij de adviesaanvraag is verzocht om 'expliciet aandacht te schenken aan de positie van het Damhert'. Gelet op de instandhoudingsplicht die jachthouders hebben voor het wild in hun jachtveld, horen op de lijst van wildsoorten alleen die soorten thuis die van nature in ons land voorkomen en waarvan de verspreiding in de Nederlandse natuur gewenst is. Het Damhert, de Moeflon en de verwilderde kat voldoen niet aan deze voorwaarde. Voor de Damherten, die momenteel op enkele plaatsen in de vrije natuur en in afgerasterde terreinen voorkomen, hoeft deze maatregel geen consequenties te hebben, zolang de populatie zich maar niet buiten de huidige leefgebieden verspreidt.

Het door de jachthouders gevoerde beheer moet planmatiger worden en beter worden gecoördineerd. Ook moeten jachthouders zelfstandiger functioneren. Het gaat hierbij om onder meer het grofwildbeheer en de schadebestrijding. Met het ook op de kwaliteitsverbetering van het wildbeheer zal de samenwerking door jachthouders in wildbeheereenheden verder worden gestimuleerd. Door een beheerplan te verlangen voor het verkrijgen van een vergunning om grofwild te schieden zal eveneens worden bijgedragen aan de gewenste verzelfstandiging. Het uitzetten van wild is in het kader van de Jachtwet verboden. Tot nu toe werden alleen nog vergunningen afgegeven voor het uitzetten van Fazanten. Voorgesteld wordt om nog slechts in uitzonderingsgevallen deze vergunningen te verstrekken.

Persbericht nummer 158 (11 december 1991) van het ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij.

Frankrijk geen voorbeeld voor Europese vogelbescherming

In het Belgisch dagblad Het Volk (edities 15/16 oktober 1991) was een uitgebreid artikel te lezen over de handel, vangst en jacht op vogels in Frankrijk.

De ornitholoog Alain Fleury is van mening dat deze praktijken in Frankrijk sinds de aanname, dit wil zeggen het jaar waarin de regels in de eigen nationale wetgeving opgenomen diende te zijn, van de EG-Vogelrichtlijn (1981) alleen maar is toegenomen. Vooral in de departementen Gironde en Les Landes blijft het aantal jagers en vogelvangers toenemen. Volgens hem maken de Franse autoriteiten misbruik van 'tijdelijke' afwijkingen die zij indertijd, als overgangsregeling, van de EG toegezegd hebben gekregen. Het behoud van de traditionele jacht wordt in Frankrijk, maar speciaal in de genoemde departementen sterk in de politiek getrokken.

Een andere natuurbeschermmer, Georges Cingal, maakt melding van de jaarlijkse vangst van tientot vijftienduizend (!) Ortolanen tijdens de najaarstrek. Daarnaast worden veel Putters, Kneuen, Vinken, Veldleeuweriken en allerlei soorten gorzen gevangen. In Frankrijk komt de Ortolaan

op geen enkele lijst van al dan niet beschermde soorten voor. Vogelbeschermers menen daarom dat zij conform de EG-Vogelrichtlijn beschermd zijn*, jagers daarentegen menen hieruit af te moeten leiden dat zelfs de jachtregels niet van toepassing zijn. Op de zwarte markt zijn de prijzen voor in armagnac gedrenkte Ortolanen inmiddels opgelopen van honderdvijftig tot circa negenhonderd Franse frank (circa f 31,35 tot f 282,-). Volgens Cingal eet zelfs de Franse president jaarlijks 'zijn dozijntje Ortolanen'. Rechsters zouden in Les Landes bovendien voorrang geven aan volksgebruiken in plaats van internationaal recht. Als gevolg van de hoge prijzen worden ook andere vogels het slachtoffer, want de dure echte Ortolaan is niet alleen zeldzaam maar voor velen ook veel te duur. Andere vogelsoorten worden dan gegeten alsof zij Ortolaan zouden zijn.

Vrij overgenomen uit De Europese Vogelwereld 6 (4), 1991.

* Volgens de EG-Vogelrichtlijn is zowel de Ortolaan zelf als zijn habitat beschermd. Onder andere het niet nakomen van afspraken op natuur- en milieubeschermingsgebied door de verschillende EG-lidstaten maakt velen wantrouwend (en ongerust) over de toekomst van Europa. Wellicht is het een idee om uit protest eens met z'n allen de Franse wijnen en kazen maar te boycotten!?

Pierre Maréchal.

Koop geen Bordeauxwijn zolang tortelduifjacht niet ophoudt

Franse en Belgische dierenbeschermingsorganisaties hebben gedreigd met een grootscheepse campagne voor een boycot van de Bordeauxwijnen als de jacht op Tortelduiven in het gebied van de Gironde niet wordt gestopt. In een brief aan de wijnboeren in de Médoc eisen zij dat deze zich uitspreken tegen het schieten van Tortelduiven, die trouwens volgens de EG-Vogelrichtlijn een totaal beschermde zijn.

De Tortelduif (thans ook wel Zomertortel genoemd) gaat jaarlijks sterk in aantal achteruit. Als één der grootste oorzaken van de achteruitgang wordt de desastreuze voorjaarsjacht op deze soort in Zuidwest-Frankrijk genoemd. De Stichting Het Vogelaar zal de acties sterk steunen.

Rode Ibissen in Frans Guyana nog steeds vervolgd

Volgens informatie van Jean-Luc Dujardin (Specialist Group on Storks, Ibises and Spoonbills, Newsletter 4/2, 1991) waren er in 1990 en 1991 in Frans Guyana twee broedkolonies van de Rode Ibis (Karouabo en Pointe Béhague) met in elk der jaren in totaal 1800-1900 respectievelijk 1700 paren. Er zouden nog steeds grote aantallen vogels illegaal worden bemachtigd. Er is wel enige actie ter plekke ondernomen. Zo confisceerde de politie in 1990 een aantal ibissen. Misschien was er mede daardoor in 1991 minder versterking van de kolonies dan het jaar daarvoor. De soort is wettelijk beschermd, maar wordt nog steeds in lokale restaurants geserveerd, terwijl er ook nog steeds veren voor de kunstbloem-

dustrie worden verzameld. Het wordt hoog tijd dat de lokale autoriteiten er nu echt werk van maken om de broed- en slaappleatsen tegen deze stroperij te beschermen. In het verleden zijn Frans Guyana en Frankrijk (Frans Guyana is een overzees departement van Frankrijk) hierover diverse malen benaderd. Het is duidelijk dat de internationale druk om aan deze wantoestand een einde te maken tot nu toe onvoldoende is geweest. Nieuwe acties op dit punt lijken gewenst. De Rode Ibis is een kenmerkende soort van de 'wilde kust van tropisch Zuid-Amerika'. Het behoud van de soort langs de kust van Frans Guyana zou daarom een hoge prioriteit bij de lokale overheid moeten krijgen. Het zal duidelijk zijn dat van deze bescherming ook andere typische watervogels van de mangrovekust zullen profiteren. Rode Ibissen broeden en slapen in dit habitat bijvoorbeeld vaak te zamen met grote aantallen reigers. Bovendien vormen de slaappleatsen en broedkolonies een grote toeristische attractie. Bij een wel doordacht beheer kan men zo de vogels beschermen en deze toch aan de lokale economie ten goede laten komen. Nu slacht men de kip met de gouden eieren.

Tentoonstelling 'Kerkuil in Nederland'

Van 1 maart tot en met 24 mei 1992 is in het Milieu Educatie Centrum, Gennepweg 145, 5644 RS Eindhoven, 040 - 526 665 de tentoonstelling 'De Kerkuil in Nederland' te zien. De expositie is geleend van het Natuurmuseum West-Overijssel te Zwolle.

Geopend: maandag tot en met vrijdag: 13.30-17.00 uur, zondag 14.00-17.00 uur, groepen na afspraak ook dinsdag tot en met vrijdag: 9.00-12.30 uur. Toegang gratis.

Hof keurt Nederlandse vogelwetgeving af

Voor de tweede keer heeft deze week het Europese Hof van Justitie in Luxemburg de Nederlandse regering veroordeeld omdat de EG-Vogelrichtlijn niet is verwerkt in de Nederlandse wetgeving. Voor staatssecretaris drs. J.D. Gabor (Natuurbeheer) is dit een gevoelige tik op de vingers. 'Wij zijn er niet blij mee', aldus een woordvoerder van het ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij.

De tweede veroordeling door het Hof van Justitie geldt als een politieke blamage. Het Hof veroordeelde Nederland reeds in 1987 voor het niet nakomen van richtlijnen om onder meer strengere regels voor het zoeken van kievitseieren, een verbod op de handel in kievitseieren, een betere bescherming voor eenden en ganzen als ook het aanwijzen van rustgebieden voor zeevogels in de Waddenzee in de Nederlandse wetgeving op te nemen. Omdat nationale wetgeving uitbleef, maakte de Europese Commissie de zaak voor de tweede keer aanhangig bij het Hof.

Bron: Dagblad de Gooi- en Eemlander 13 februari 1992. Volgens de Benelux-Overeenkomst is echter het zoeken en rapen van kievitseieren in Nederland ten enenmale ontoelaatbaar.

Nieuw telefoonnummer Dutch Birding-Inspreeklijn

Sinds 20 december 1991 is het telefoonnummer van de Dutch Birding-Inspreeklijn gewijzigd in 078 - 180 935. Op dit nummer kunnen interessante vogelwaarnemingen worden ingesproken. Het oude nummer 01720 - 38 100 is hiermee met ingang van bovenvermelde datum vervallen.

Ook lezers van Het Vogeljaar worden vriendelijk verzocht om hun waarnemingen van bijzondere vogelsoorten in te spreken op de Dutch Birding-Inspreeklijn, liefst zo snel mogelijk na de ontdekking. Als de ruimte dit toelaat, zullen ook minder 'harde' vogelsoorten in het dagelijkse overzicht worden opgenomen. In principe worden soorten die door de Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna (CDNA) behandeld of geregistreerd en/of onder het Sovonproject 'niet-broedvogels' vallen, opgenomen. Ook wil men u op de hoogte houden van bijvoorbeeld invasies, zeevogels in het binnenland en andere wetenswaardigheden op vogelgebied. Kortom alles dat u van belang vindt is welkom. Naast het gebruik van uw waarnemingen op het telefoonsysteem worden deze ook ingebracht in de respectievelijke projecten van de Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna (CDNA) en de Samenwerkende Organisaties Vogelonderzoek Nederland (Sovon). Bovendien kunt u uw waarnemingen uiteraard ook kwijt in de bekende rubriek 'Veldwaarnemingen' die wordt samengesteld door Henk J. Lichtenbeld. Op deze wijze zullen zo min mogelijk gegevens in het 'niets' verdwijnen.

De Dutch Birding-Vogellijn blijft onveranderd bereikbaar onder nummer 06 320 321 28. Voor vijftig cent per minuut kunt u dagelijks op de hoogte blijven welke leuke vogelsoorten u in uw excursies kunt opnemen.

Olievervuiling treft vogels in Zeeland

Tijdens de kerstdagen zijn tientallen met olie besmeurde vogels binnengebracht in vogelasiel De Mikke, in het Zeeuwse Middelburg. De provincie heeft een rampenplan voor de Zeeuwse kust afgekondigd. Men verwacht de komende dagen nog tientallen dode vogels op de stranden.

Een nog onbekend schip heeft olie geloosd, wat is terecht gekomen voor de Zeeuwse kust. Er zijn al honderden dode vogels aangetroffen langs de kust van Walcheren.

Bron: Dagblad De Telegraaf, 27 december 1991.

Expeditiereizen naar arctische gebieden

Er blijkt een enorme belangstelling te bestaan voor de reizen naar arctische gebieden. De expeditiereizen naar Spitsbergen voor de data 10 tot en met 20 juli en 31 juli tot en met 14 augustus zijn inmiddels volgeboekt. Voor de expeditiereizen naar Spitsbergen voor de data 28 juni tot en met 10 juli (een goede tijd voor de vogelliefhebbers) en nu ook voor de extra ingelaste cruise van 23 augustus tot en met 4 september zijn nog wel plaatsen beschikbaar.

Ook de reis naar Groenland en Jan Mayen van 24 juli tot en met 5 augustus en de reis naar

Frans Jozefsland van 12 augustus tot en met 24 augustus zijn nog niet volgeboekt.

Elke reis heeft zo zijn eigen attracties en is men in één der reizen geïnteresseerd dan is spoedig boeken om teleurstelling te voorkomen sterk aanbevolen.

De reizen geschieden per schip en wel met het Russische schip m.s. 'Professor Molchanov', een uiterst modern en comfortabel hydrometeorologisch onderzoeksschip uit Moermansk, dat een zeer hartelijke en deskundige Russische bemanning heeft. Er is accommodatie voor 36 passagiers in ruime hutten met alle comfort.

Voorinformatie verkrijgbaar bij Jaap Taapken, 02154 - 20 303. Uitgebreide informatiemappen zijn schriftelijk aan te vragen.

IJsland start actie voor natuurbeschermingsprojecten

De IJslandse Raad voor de Natuurbescherming is een nationale actie gestart met zegels en reproducties van watervogels ten behoeve van diverse natuurbeschermingsprojecten. De actie behelst de verkoop van beperkte oplagen van een niet-postale zegel en een reproductie van een schilderij van de bekende Amerikaanse vogelschilder David Maas. De beschermvrouw van de Raad voor de Natuurbescherming is de IJslandse presidente, mevrouw Vigdís Finnbogadóttir. Haar handtekening siert de zogenaamde presidentiële uitgave. Het idee voor deze aanpak is afkomstig uit de Verenigde Staten, waar zegels en reproducties van watervogels felbegeerde verzamelobjecten zijn. De opbrengst van de IJslandse actie is bestemd voor natuurbeschermingsprojecten rond het hele eiland. Zo is er bijvoorbeeld geld nodig voor de bouw van een bezoekerscentrum in het nationaal park bij Mývatn, het meer dat onder andere als broedplaats van 28 eendesoorten internationale bekendheid geniet.

■ Voor meer informatie kunt u contact opnemen met het IJslands Informatiebureau, p/a Icelapdaur, Muntplein 2, 1012 WR Amsterdam, 020 - 6 270 136, fax 020 - 6 238 010.

Stellingen van Han van der Kolk

Op 14 november 1991 promoveerde dr. J.H. van der Kolk aan de Rijksuniversiteit te Utrecht met het proefschrift 'Enige aspecten van het hypofyse-bijnierschorssysteem van het rund met name ten aanzien van persistent uieroedeem'. Twee stellingen behorend bij dit proefschrift vragen onze bijzondere aandacht.

Stelling 10. *Daar de ornithologische waarde van golfsterren vergelijkbaar is met die van voetbalvelden en bermen van snelwegen, dienen dergelijke terreinen uit natuurgebieden te worden geweerd.*

Stelling 11. *Een soortbeschermingsplan voor met uitsterven bedreigde of speciaal gevaar lopende vogelsoorten in combinatie met het niet sluiten van de jacht op de desbetreffende soort is niet logisch.*

Voor nadere inlichtingen kunt u terecht bij dr. J.H. van der Kolk, Smaragdplein 66, 3523 ED Utrecht.

Jachttoerisme in Flevoland

De Stichting Kritisch Faunabeheer heeft in een brief aan minister May-Weggen van Verkeer en Waterstaat om opheldering gevraagd over het Jaarverslag 1990 van de afdeling Jachttoezicht van de Directie Flevoland van Rijkswaterstaat. In plaats van zich te beperken tot feiten vormt het jaarverslag een aanenschakeling van achterhaalde meningen en vooroordelen over de wijze waarop de jacht zou moeten worden beoefend. Hier worden door overheidsdienaren meningen verkondigd die regelrecht in strijd zijn met het officiële beleid en met de huidige wetgeving. Zo worden de perfect werkende vangkooien voor kraaiachtigen openlijk geprezen. Men laat vast weten *'dat indien de huidige vangkooien (overeenkomstig de E.G. vogelrichtlijn) verboden worden, een variant op het verboden model reeds gereed staat voor gebruik'*.

Op geen enkele wijze wordt duidelijk gemaakt, of de verkondigde meningen zijn gestoeld op tellingen in het veld; populatiegegevens over te jagen diersoorten ontbreken geheel. Klakkeloos gaat het rapport er vanuit, dat alle jacht- en vangactiviteiten het gewenste beheersdoel hebben opgeleverd. Reeds gepleegd wetenschappelijk onderzoek leert anders.

Het rapport staat bol van de provocerende kreten, zoals: *'gigantische overmacht' aan roofvogels, bedreigingen met 'forse schadeclaims' aan allerlei natuurbeschermingsorganisaties, de Fazant zou bijna verdwenen zijn, spoedig gevolgd door Lepelaar en Korhoen*; en meer dergelijke stemming makende kreten. Overigens werden er van de 'bijna verdwenen' Fazant wel 330 stuks geschoten en voorts is er in de Flevopolder geen korhoenderpopulatie.

Het streven naar een gedeeltelijk herstel van natuurlijke regulatie en evenwicht blijkt de afdeling Jachttoezicht met ernstige onvrede te vervullen. Duiven en Fazanten mogen niet door Haviken worden gegeten, doch deze moeten worden geschoten. Instemmend meldt het verslag dat intensief op Houtduiven kon worden gejaagd; resultaat 5000 stuks. Daardoor konden veel jagers tegen betaling daarvoor worden uitgenodigd. De totale jachtpacht en wildverkoop leverde de afdeling Jachttoezicht f 175.000,- op.

Dit allerlaatste jaarverslag van deze dienst geeft duidelijk de indruk jacht te willen bedrijven als vorm van exploitatie. Ook lijkt zij te solliciteren naar een functie bij de Stichting Jacht en Wildbeheer IJsselmeerpolders.

Per 1 april 1992 wordt de jacht geprivatiseerd en overgedragen aan deze stichting die wordt geleid door de voormalig directeur van de Koninklijke Nederlandse Jagersvereniging.

De Stichting Jacht en Wildbeheer IJsselmeerpolders wil de jacht (vooral op trekvogels) per dag gaan verhuren. Zij verwacht voor dit jachttoerisme jaarlijks f 1.000.000,- aan inkomsten.

De Stichting Krijtisch Faunabeheer verzoekt de minister met klem, het beleid en het beheer van de fauna in de terreinen van Rijkswaterstaat in Zuidelijk Flevoland te behartigen met als doel natuurbeheer in plaats van het doel jachtbedrijf.

Nachtswaluw krijgt nieuwe mogelijkheden op Hulshorsterzand

Het Hulshorsterzand is één van de laatste grote stuifzandgebieden van Europa. Het maakt deel uit van een groot bosgebied op de Noordwest-Veluwe, het Leuvenumsche Bos/Leuvenhorst. De stuifzanden zijn door toedoen van de mens ontstaan. Kappen en branden van het bos voor de aanleg van akkertjes had grootschalige erosie tot gevolg. Eeuwenlang voerde men bittere strijd tegen deze 'woeste gronden' waarvan het door de wind oprukkende zand oogsten deed mislukken en dorpen begroef.

Feit is dat zich in de stuifzandgebieden een bijzondere levensgemeenschap heeft ontwikkeld, met een karakteristieke flora en fauna. In de loop der tijd zijn de meeste stuifzanden weer begroeid geraakt met heide en bos. Met het stuifzand dreigen echter ook de daarbij horende planten en dieren te verdwijnen. Vele daarvan behoren inmiddels tot de zeldzaamheden, zoals de Nachtswaluw, de Bijenwolf, de Steppemier en de Duinpieper. Natuurmonumenten wil deze unieke levensgemeenschappen behouden.

Natuurmonumenten heeft een plan ontwikkeld om dit in het Hulshorsterzand te realiseren. Binnenkort wordt een begin gemaakt met de uitvoering van een gedeelte van dit beheersplan. Door op bepaalde plaatsen de begroeiing te verwijderen, worden de voorwaarden geschapen voor uitbreiding van de open zandvlakten, de korstmossensteppe en de boomheide, onder andere het broedgebied van de zeldzame Nachtswaluw. De wind zal weer vat op het zand krijgen en grote temperatuurwisselingen, voedselarmoede en droogte creëren de juiste omstandigheden voor de karakteristieke flora en fauna. Overigens zullen de resultaten van de maatregelen door de medewerkers van Natuurmonumenten op de voet worden gevolgd.

Natuurmonumenten maakt Zuidgors schoon

'Natuurmonumenten' ruimt grote hoeveelheden plastic korreltjes op uit het natuurgebied Zuidgors aan de Westerschelde. Het aangespoelde plastic vormt een grote bedreiging voor de vogelstand in dit gebied.

Door een scheepvaartongeluk op de Westerschelde op 16 oktober 1991 zijn 25.000 zakken met polyetheen (kleine witte plastic korreltjes) in het water terechtgekomen en aan de kust gespoeld. Een aantal zakken is daarbij opengescheurd waardoor miljoenen plastic korreltjes zijn vrijgekomen.

De Zuidgors is ernstig vervuild door het polyetheen. Het gebied heeft grote betekenis als foerageer- en rustgebied voor watervogels. Vooral in de winter verblijven er duizenden Bonte Strandlopers, Scholeksters, Wulpen en Rosse Grutto's. Het polyetheen vormt een grote bedreiging voor met name vogels. Tijdens het foerageren op de slikken en gorzen eten de vogels de plastic korrels op en lopen daardoor ernstig gevaar dood te gaan.

Rijkswaterstaat verwijderde het plastic dat op het

water drijft. De korrels die aan land waren gespoeld, moet 'Natuurmonumenten' zelf opruimen. De vereniging is daarbij op 26 oktober 1991 geholpen door vrijwilligers. Het Zuidgors is vanwege de grote natuurwaarde gewoonlijk niet toegankelijk voor publiek.

Beregenningsverbod voor grasland in 1992

Met ingang van 1992 zijn er in Noord-Brabant aanzienlijke beperkingen in het beregenen van grasland met grondwater. In de periode van 1 januari tot 1 juni mag grasland in het geheel niet meer worden beregend, met uitzondering van 48 uur na een emissie-arme bemesting met dierlijke mest. In juni en juli mag grasland alleen worden beregend tussen 17.00 uur 's middags en de volgende ochtend 11.00 uur. De voorbereiding voor de vergunningverlening is in volle gang. In Nederland is het voor het eerst dat op zo'n omvangrijke schaal beregening aan regels wordt gebonden. Wij vragen ons bovendien af hoeveel schade beregeningsinstallaties, die het water uit sloten halen, aan de fauna en flora van die sloten veroorzaken.

Bosuil als prikkeldraadslachtoffer

Tijdens een verblijf in Zuid-Limburg fietsten wij op 8 juli 1991 vanuit Valkenburg richting Sibbe, toen even voorbij de modelsteenkolenmijn Dahlem onze aandacht werd getrokken door een Bosuil (rossige fase). De ongelukkige vogel hing aan het prikkeldraad van een afrastering, dood.

Het droeve beeld van een Bosuil aan het prikkeldraad. Naar dia van Gerrit Richter.

Het Vogeljaar 40 (1992) 1

Met de linkervleugel moet hij in de prikkels vast zijn geraakt en vervolgens van honger zijn omgekomen... De wind wiegde hem heen en weer, als was het een vaantje. Wat ons in het bijzonder trof was de klimoprak die iemand zorgzaam over de fatale wond had gedrapeerd. Als een postuum mededogen? Direct dacht ik aan een achter slachtoffer, bij wiens beeltenis uit devotie bloemen worden gelegd. Dit besef gaf de waarneming een onverwachte dimensie: ieder veldkruis dat wij hierna zagen, deed mij steeds het droeve beeld herinneren van de dode uil, bengelend aan het prikkeldraad...

■ Gerrit Richter, Jan van Riebeeckweg 40, 6861 BG Oosterbeek.

Stichting Project Ondersteuning Milieu (POM)

Op initiatief van de verzekeringsgroep Adriaan Wulfse is in september 1989 de Stichting Project Ondersteuning Milieu (POM) opgericht.

De doelstelling van deze stichting is om personen of instellingen die op wetenschappelijk, maatschappelijk of educatief gebied onderzoek doen naar milieuvraagstukken, door middel van een financiële bijdrage te steunen. Om dit mogelijk te maken, stelt Adriaan Wulfse gedurende een periode van ten minste vijf jaar een bedrag ter beschikking van totaal f 75.000,- aan de Stichting POM (zijnde dus f 15.000,- per jaar). In het eerste levensjaar van de Stichting POM is in 1989 een bedrag van f 25.000,- geschonken aan de Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten in Nederland. Dit bedrag kwam ter beschikking van het project 'Zeldert' waar, na het verkrijgen van diverse vergunningen, voorzieningen worden getroffen om de voormalige rijkdom aan vogels aldaar te herstellen, respectievelijk te handhaven. De maatregelen bevatten onder meer aanpassing van de waterbeheersing en voorziening, de ontsluiting en de inrichting van het reservaat; zo zullen er stuwen, dammen, bruggen, sloten, greppels, watermolentjes en gemalen worden aangelegd om het reservaat optimaal geschikt te maken en te houden voor weidevogels.

In 1990 is f 10.000,- ter beschikking gesteld voor een project dat door Stichts Landschapsbeheer wordt aangeduid als 'drinkpoelen'. Dit 'poelenproject' is bestemd voor amfibieën en reptielen en is tevens geschikt als drinkplaats voor vee. Dit project werd in februari 1991 op het landgoed 'Den Treek' te Leusden ten doop gehouden. Bovendien is in 1990 besloten een financiële steun van f 25.000,- te verlenen (verdeeld over twee jaar) aan een reeds bestaand wetenschappelijk onderzoek naar de stand van de weidevogels in het Eemlandgebied en Arkemheen, dat bewerkt is tot het boek 'Vogels in het Eemland'.

Voor 1991 is Stichts Landschapsbeheer opnieuw een subsidie verleend van f 10.000,- voor de aanleg van nog meer drinkpoelen. De Vogelwacht Utrecht heeft f 4500,- ontvangen om in het Eemlandgebied op geschikte plaatsen kunstnesten op te hangen voor Huiszwaluwen.

Milieuprijs 1991 voor Eindhovenenaar Pierre Maréchal

De Milieuprijs 1991 van de gemeente Eindhoven is op 20 oktober 1991 tijdens de Zuid-Nederlandse Beurs in het Beursgebouw te Eindhoven toegekend aan de vogel- en milieudeskundige Pierre Maréchal (45). Loco-burgemeester B. van Veelen, wethouder van ruimtelijke ordening en milieuzaken, maakte het jurybesluit namens het college van B. en W. bekend op de Zuid-Nederlandse Beurs. De jury vond met name belangrijk dat Maréchal het belang van de vogels in een veel bredere milieuproblematiek plaatst.

De prijswinnaar - geboren en getogen in Strijp - werd gekozen uit 21 aanmeldingen. Hij kreeg behalve een replica van de in 1987 aan de gemeente toegekende landelijke milieuprijs, een bedrag van 2500 gulden. Die geldprijs moet aan milieudoelinden worden besteed. *'Ik gebruik het voor projecten die iets opleveren voor de mensen'*, zei de totaal verraste Maréchal.

Het juryrapport signaleert dat Maréchal zeer actief is in het kader van de bescherming van met name vogels. Dat blijkt onder meer uit een zeer groot aantal publikaties over vogels. De recente publikaties zijn daarbij voor een breed publiek toegankelijk. Verder geeft Maréchal lezingen aan verenigingen en vogelwerkgroepen en staat hij bij het publiek bekend als een grote pleitbezorger van natuur en milieu.

'Ik krijg veel uitnodigingen en was niet van plan hier naar toe te gaan', zei Maréchal. *'Ik heb nu eenmaal de filosofie van niet veel vergaderen, maar beter wat doen. De koppeling van de milieuprijs en de Zuid-Nederlandse Beurs heeft me hier naar toe gebracht.'*

Communicatiestoornis

Volgens Maréchal is de voorlichting over natuur en milieu nog te veel in handen van specialisten. *'Te weinig mensen weten hoe ze de mensen goed moeten voorlichten. Het wordt nog te veel door biologen gedaan. Er zijn al 25 jaar allerlei actiegroepen, maar de vele alarmsignalen komen niet over. Er is dus al 25 jaar een communicatiestoornis. Goede voorlichting naar het grote publiek ontbreekt. Om dit te verbeteren zouden er onder andere sociologen ingezet moeten worden.'*

Maréchal vindt het bijvoorbeeld onbegrijpelijk dat mensen niet weten dat het bijvoeren van Huismussen resulteert in een ongekend hoog cholesterolgehalte. *'De Huismussen worden met liefde gevoerd, maar ze worden er wel doodziek van. Zo zijn er talloze voorbeelden. Er wordt tegenwoordig veel onderzoek verricht, waar de consument veel aan kan hebben. Het resultaat daarvan moet dan wel dichterbij de mensen komen door een betere, niet te detailistische voorlichting.'*

De gemeente Eindhoven wil met de milieuprijs een ieder stimuleren zijn steentje bij te dragen aan het milieu. Gedoeld wordt daarbij zowel op bedrijven, instellingen en maatschappelijke organisaties als de consumenten zelf. Directeur F. Weteling van de Milieudienst Eindhoven sprak over de ernst van de milieuaantasting, maar toonde zich verheugd over het toenemend aantal aanmeldingen voor de derde milieuprijs. *'Dit prijs is het bewijs dat het milieu daadwerkelijk leeft in de maatschappij en wordt ervaren als een zorg voor ons allen.'*

Pierre Maréchal neemt de prijs in ontvangst. Links loco-burgemeester B. van Veelen.

Foto: Noud Swinkels.

De terreinwagen van De Windbreker, van links naar rechts Martien Koning, Bert Coster (beheerder van het vogelasiel te Den Helder), Rineke Gronert, Nel Boudewijn, Arnold Gronert.
Foto: John Oud.

Terreinwagen voor opvang olieslachtoffers tussen Schoorl aan Zee en Den Helder

De Natuurorganisatie De Windbreker te Petten kreeg op 1 november 1991 de beschikking over een terreinwagen, een vierwiel aangedreven Nissan Patrol. Het voertuig is geschonken door een in het buitenland wonend Windbrekerlid, dat absoluut anoniem wenst te blijven. De geveerd werd de afgelopen winter bijna letterlijk met de neus op de feiten gedrukt toen men in Nederland op vakantie was en er juist weer tientallen met olie besmeurde vogels op de stranden aanspoelden.

Vice-voorzitter Arnold Gronert vertelt dat het nu de mogelijkheid biedt om veel meer dieren die op het strand aanspoelen de noodzakelijke hulp te geven. Naast de Hondsbossche Zeewering en Pettemer Zeewering kan nu ook het strand van Petten tot Den Helder worden bestreken. Het hoofd van de post Petten van het Hoogheemraadschap, de heer J.P. Kuit, feliciteerde de organisatie met de aanwinst en ging er mee accoord om de ontheffing die de afgelopen vier jaar voor de Hondsbossche Zeewering was verleend, uit te breiden voor het strand. Ook de post Den Helder gaf toestemming op voorwaarde dat de naam 'De Windbreker' op het voertuig zou worden aangebracht. De firma Van Hilst uit Nieuwe Niedorp, welke ook op de NZH-bussen de reclameteksten aanbrengt, bood spontaan aan om de Windbrekerlogo op het voertuig aan te brengen. Nadat op 18 december de wind draaide naar de westhoek, spoelden er tot aan de Kerstdagen met olie besmeurde vogels aan. Dagelijks

zijn de olieslachtoffers op het traject Schoorl aan Zee tot Den Helder van dijk en strand gehaald. Dat is zo'n dertig kilometer kustlijn!

Een mooie bijkomstigheid is tevens dat de capaciteit van vogelasiel 'De Paddestoel' in Den Helder (02230-1793) is uitgebreid met onder andere een tweede bassin.

Correspondentie-adres van de Natuurorganisatie De Windbreker: Arnold en Rineke Gronert, Plein 1945 no. 9, 1755 NH Petten, 02268-1209.

'Avifauna Groningen' reikt prijzen uit aan 'Vogelbeschermers van het Jaar'

Op 14 februari 1992 reikte de voorzitter van de Vereniging Avifauna Groningen voor de eerste maal de prijs 'Vogelbeschermers van het Jaar' uit. De uitreiking geschiedde aan de akkerbouwers H. Westers uit Hornhuizen en P. Wijk uit Uithuizermeeden voor hun vogelbeschermingsactiviteiten die zij op eigen initiatief al vele jaren ondernemen. De uitreiking vond plaats in het gemeentehuis van de gemeente Eemsmond te Uithuizen.

'Avifauna Groningen' heeft de prijs in 1991 ingesteld voor inwoners van de provincie Groningen die zich uit eigen beweging verdienstelijk maken op het gebied van vogelbescherming. Het ligt in de bedoeling voortaan de prijs elk jaar uit te reiken. De prijs bestaat uit een aquarel (dit maal Patrijzen en Kluten afgebeeld) door de bekende Groninger vogelschilder en tekenaar Erik van Ommen.

Tijdens het vijftienvigti jarig jubileum van Henk Poortinga bij de Provincie Groningen werd wat geld bijeengezameld. Poortinga stelde voor dit geld in een 'potje' te doen. Dit 'potje' is het begin

geworden van bovenvermelde uitreiking van prijzen.

Groningen is grotendeels een agrarische provincie. Dit betekent dat veel vogels op het boerenland voorkomen die voor hun voortbestaan afhankelijk zijn van het boerenbeheer. De laatste jaren wordt veel gesproken en geschreven over de moeilijke relatie tussen landbouw en natuurbescherming. Dat er ook boeren zijn die op eigen initiatief proberen in hun bedrijfsvoering wel rekening te houden met natuur(vogels) dringt minder gemakkelijk tot de buitenwereld door. De tegenstellingen behoeven dus niet zo scherp te liggen als vaak wel wordt gedacht.

Door de prijs aan twee vertegenwoordigers van deze groep boeren uit te reiken, hoopt 'Avifauna Groningen' dat deze activiteiten de belangstelling gaan krijgen die ze verdienen en dat dit leidt tot een nauwere samenwerking tussen landbouwers en vogelbeschermers.

De activiteiten van de heer **H. Westers** hielden de bescherming in van een achter de zeedijk op zijn land broedende kolonie Kluten van zestig paren. Niet alleen werden de nesten beschermd, maar ook werd de mogelijkheid geschapen dat de jonge Kluten de dijk en de kwelders konden bereiken. Voorts nam hij het initiatief om op eigen land een 'ganzenweide' aan te leggen om zodoende in de omgeving pleisterende ganzen een uitwijkmogelijkheid te bieden en de druk op het land van collega's te verlichten. De heer Westers zoekt actief naar mogelijkheden om het bestrijdingsmiddelengebruik op zijn bedrijf te beperken, hetgeen positieve gevolgen heeft voor onder meer de overlevingskansen voor jonge Patrijzen en andere op akkers broedende vogelsoorten. De heer **P. Wijk** houdt al meer dan tien jaar een halve hectare op zijn bedrijf vrij ten be-

hoeven van de vogels.

De activiteiten van de heer **P. Wijk** houden onder meer in dat hij al meer dan tien jaar een halve hectare op zijn bedrijf ten behoeve van vogels vrijhoudt en inricht, een activiteit die het Rijk nu pas in het kader van het Soortbeschermingsplan Patrijs propageert. Bovendien doet hij aan actieve nestbescherming en geeft hij collega's advies bij het beschermen van achter de dijk broedende Kluten. Hij houdt op eigen initiatief voordrachten over vogels en vogelbescherming met eigenge maakte dia's. Ook is hij bezig met het vinden van mogelijkheden om tot een landbouwkundig verantwoorde, maar ook milieu- en vogelvriendelijke akkerbouw te komen.

De Stichting Het Vogeljaar heeft de beide prijswinnaars op de dag van de uitreiking van de prijzen als waardering voor hun prachtig werk een kleine attentie toegezonden.

De jury (**F. Bosman**, **H. Poortinga**, **K. van Scharenburg** en **W. Woudman**) is van mening dat deze activiteiten niet alleen op zich van belang zijn, maar ook duidelijk aantonen dat het mogelijk is om binnen de huidige agrarische bedrijfsvoering met de belangen van vogels rekening te houden. Ze geven aan collega-akkerbouwers een goed voorbeeld en leveren een bijdrage aan een betere samenwerking tussen landbouwers en vogelbeschermers. Dat zal zeker nodig zijn nu het niet alleen slecht gaat met de vogels van het open cultuurland maar ook met de daar werkende agrariërs. De jury ziet het als een stap op weg naar een voor boeren haalbare en vogelvriendelijke akkerbouw.

Voor nadere informatie kan men zich wenden tot jurylid **Wim Woudman**, Vogelzangsteeg 13, 9479 TE Noordlaren, 05906 - 2430.

... J.T.

De akkerbouwers tonen hun zojuist ontvangen aquarellen van Patrijzen en Kluten vervaardigd door Erik van Ommen. Van links naar rechts de heren **P. Wijk**, **Alco van Klinken** (voorzitter van de Vereniging Avifauna Groningen) en **H. Westers**, Ulthuisen, 14 februari 1992.

Foto: J.J. Oosterhuis.

twee schroefbouten van messing - 6x15 mm. En waarom een messing bout? Deze is namelijk gemakkelijk te solderen. Wij springen in de knip en halen hier twee stuivers of vijfcentsmunten uit. Uit het werkstijp- of -kast nemen wij S39-soldeerwater, een stukje soldeer en boven een gasvlam maken wij de zaak warm na de bouten en de munten te hebben gereinigd met die S39 en te hebben vertind. De munt en de bout brengen wij tegen elkaar met wat tin/soldeer en de zaak zit vast zodra het afkoelt. Onder de kraan met die handel om de resten S39 weg te spoelen en met een lapje even drogen. Daarna nemen wij een koperen gas- of waterleiding van een ¼ inch tot een lengte van zo'n 25-30 cm. Aan de ene kant van de pijp wordt zo'n zelfde schroefbout ingebracht na de pijp en de bout tevoren te hebben vertind op de zelfde wijze als de twee andere. Boven de vlam met een beetje soldeer en ook dit zit muurvast.

Die bouten moeten wel ronde koppen hebben, sowieso de bout welke in dat pijpje moet. In dit bouten moet een schroefsluif zitten, want hierin past die stuiver. Zit een dergelijke simpele constructie in elkaar dan zit het ook vast.

Wel een probleem zal zijn een herenparaplu te vinden welke een houten steel heeft. Het mag gerust een oud ding zijn als de balijnen en de rest maar heel zijn en goed te gebruiken. De greep zagen wij van de stok en maken deze pas klaar voor de koperen pijp, wel op een zodanige manier dat die paraplu opvouwbaar blijft.

De volgende stap is het doek. Hiervoor kunnen wij gewoon groen tentdoek nemen of camouflagedoek bijvoorbeeld van een oud Duits leger-tentje. Dat is goed materiaal en waterdicht. Bovendien heeft dit materiaal een perfecte camouflage. Het is ook nog tweezijdig zomer en herfst. Met schaar en naald (machine) zetten wij de zaak in elkaar. Het kan los over de paraplu worden gelegd, maar met een handige vrouw in de buurt wordt het wel gefikst om het zodanig in elkaar te bouwen dat het één geheel wordt. Aan de ene kant een gat voor de lens en aan de andere een ritssluiting. Deze rits het liefst aan de zijkant, dan kun je er beter uitrollen om reden dat wij dit tentje zo laag mogelijk houden. De mijne is in totaal 100 cm hoog. Met een diameter van 100 cm hebben wij binnen voldoende ruimte voor onze spullen en ons zelf, al zit je wel opgevouwen in de kleermakerszit. Dat laatste is een kwestie van wennen en eenmaal gewend kun je uren zo zitten.

De strip H wordt gebruikt voor lange lenzen welke afhankelijk van de bevestigingspunten wordt gemonteerd op de kinokop. Hierdoor wordt de stabiliteit van de camera en lens bevorderd. Het beste is om in H een sleuf aan te brengen waarop het geheel schuifbaar is. Hoe langer het brandpunt der lens des te beter werkt het geheel. Er moet wel rekening mee worden gehouden dat er met een kleine lens niet kan worden gewerkt vanuit dit tentje om reden dat de lens dan binnen het tentje blijft.

Aan de bovenkant van het tentje brengen wij een paar lussen aan, vier maal voor scheerlijntjes en binnen aan de onderzijde eveneens vier of zes.

Hier kunnen wij een paar grondpennen insteken waardoor het geheel iets steviger komt te staan bij winderig weer.

Bekijk de tekening en wij zien dat een handige jongen een paar uurtjes werk heeft om een dergelijke schuiltent in elkaar te zetten. Ik werk er al jaren mee en het bevalt uitstekend. Bij verplaatsing neemt men de zaak mee en het monteren van het geheel is snel gebeurd. Als het tentje staat dan kun je binnen verder gaan met de spullen op te bouwen.

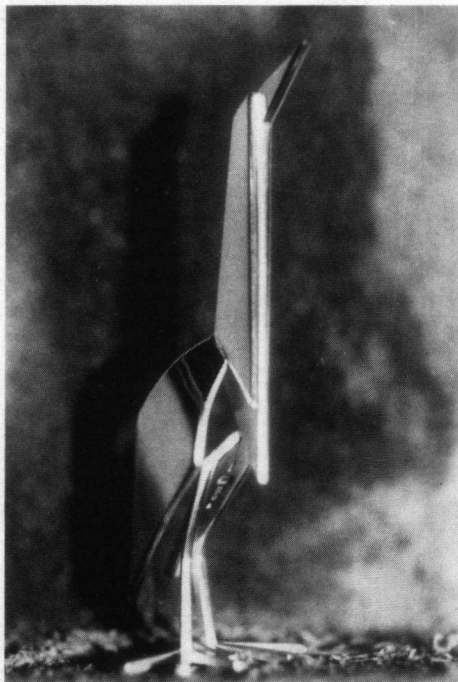
■ P.C.C. de Vries, Braillehof 32/3, 1068 HN Amsterdam.

Zilveren plastic van Roerdomp

In opdracht van Stichting de Roerdomp Kockengen, (zie artikel in Vogeljaar nummer 6, 1991), is door de edelsmid Wouter van Baalen te Schoonhoven een zilveren plastic van een Roerdomp vervaardigd. Het betreft een gestileerd ontwerp, waarin met een minimum aan gebogen en platte vlakken de kenmerkende paalhouding van de Roerdomp op een overtuigende manier is getroffen.

Elk exemplaar is opgebouwd uit twaalf delen, die gevormd zijn uit twee millimeter dik, eerste gehalte, 92,5% zilverplaat en zilverdraad. De hoogte is 10,3 cm, het gewicht bedraagt ruim 50 gram. Het meesterteken en de keurtekens, waarborg te Gouda, het gehalteteken en de jaarletter, zijn geslagen in het vlak tussen de poten.

Het beeldje wordt door de stichting gebruikt als prijs, uit te reiken aan een persoon die zich verdienstelijk heeft gemaakt voor herstel en ontwikkeling van moerasgebonden natuurwaarden in het Utrechts veenweidegebied.

Zilveren plastic van Roerdomp vervaardigd door edelsmid Wouter van Baalen te Schoonhoven.

Daarnaast is een beperkte serie beschikbaar voor aankoop door geïnteresseerden, die daarmee bijdragen aan de reserves van de stichting en dus ook aan verwerving, inrichting en beheer van terreinen.

De Roerdomp is overigens het eerste ontwerp uit een serie zilveren plastieken van moerasvogels, die bij Wouter van Baalen in bewerking is. Ontwerpen van de Waterral en de Aalscholver zijn binnenkort gereed, Baardmannetje en Blauwe Kiekendief zijn in voorbereiding. Nadere informatie hierover kan worden aangevraagd bij de kunstenaar, W.A. van Baalen, postbus 207, 2870 AE Schoonhoven.

W. Aaij.

U kunt De Roerdomp bestellen door f 250,- over te maken op giro 15 368 van Verenigde Spaarbank te Amsterdam, ten gunste van rekeningnummer 988 369 818 onder vermelding van 'Roerdomp'. Voor informatie kunt u bellen met W. Aaij, Kerkweg 58, 3628 AR Kockengen, 03464-1163.

Goed herinneringsvermogen van Zwarte Kraai

Gedurende januari en februari 1991 besteedde ik ongeveer vijf weken aan de fotografie van een familie van vier Zwarte Kraaien. Elke dag op de zelfde tijd reed ik naar een rustig weggedeelte bij mij in de buurt en strooide ik pinda's vanuit mijn portierraampje. In het begin waren de vogels schuw maar geleidelijk aan raakten ze aan mij en mijn dagelijkse roep 'kom maar!' gewend. Na ongeveer een maand kwamen ze er aanvliegen zodra ik mijn auto stopte. Ze kwamen naderbij tot op vier à vijf meter afstand.

Nadat ik de foto's had gemaakt die ik wilde hebben en het koude weer voorbij was, ben ik eind februari gestopt met het voeren. Vandaag (8 december 1991) kwam ik terug op de plaats na een afwezigheid van bijna tien maanden. Ik parkeerde op de zelfde plek, gooide wat pinda's uit mijn portierraampje en riep 'kom maar!' Binnen enkele minuten nadat ik was aangekomen, kwamen drie Zwarte Kraaien eten van de pinda's, zonder

enige tekenen van nervositeit op enkele meters van mij vandaan.

■ Mike Weston, Johan van Oldenbarneveltlaan 16b, 2582 NP 's-Gravenhage.

Papegaaiensymposium 1992

De Werkgroep Papegaaien van de Afdeling Benelux van de World Parrots Trust, organiseert op 4 april 1992 in het Dierenpark Amersfoort het Zevende Papegaaiensymposium. Het symposium staat in het teken van 'biologische diversiteit'. Met name in de ochtenduren zal het vooral gaan over de omgeving waarin papegaaien voorkomen. Er zal een lezing zijn over 'Boomkruinen-onderzoek', 'Veterinaire zwaartepunten', 'Fok met de Soldatenara' en over de 'World Parrots Trust'. Deelnamekosten f 55,-.

Nadere informatie G. Vriens, Boterbloem 23, 5071 GA Udenhout (na 19.00 uur: 04241-3791) of R. Beijstrup, Boomgaardstraat 76, Zwijndrecht, België, (0)32-526 773.

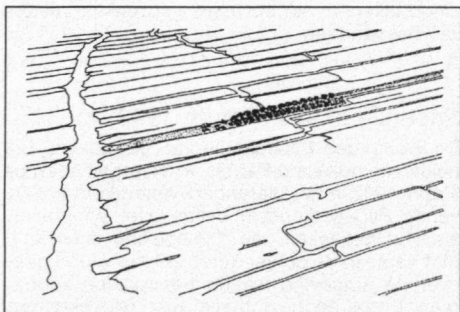
Computer voorspelt mogelijkheden voor nieuwe natuur in centraal-Nederland

DLO-Staring Centrum heeft voor het Groene Hart en het centrale riviereengebied van Nederland vier scenario's voor natuurontwikkeling opgesteld. De scenario's hebben motto's meegekregen: Grutto, Eland, Otter en Blauwe Kiekendief. Een computermodel kan voor elk scenario de ecologische ontwikkeling na 10, 30 en 100 jaar simuleren. In de Nadere Uitwerking van de Vierde Nota voor de Ruimtelijke Ordening zijn de uitkomsten gebruikt.

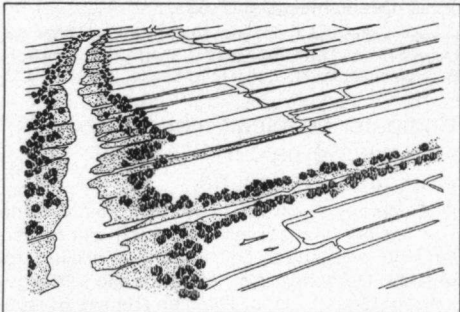
De gedachtevorming over natuurontwikkeling is sinds het Natuurbeleidsplan (NBP) in een stroomversnelling gekomen. Vele provincies hebben plannen in voorbereiding voor gebieden van het Natuurbeleidsplan. Hierbij is de centrale vraag: welke natuur is gewenst en op welke plek? In opdracht van de Rijksplanologische Dienst heeft het DLO-Staring Centrum (SC-DLO) te Wageningen de ideeën over natuurontwikke-

Zwarte Kraaien hebben een goed herinneringsvermogen.
Foto: Mike Weston.

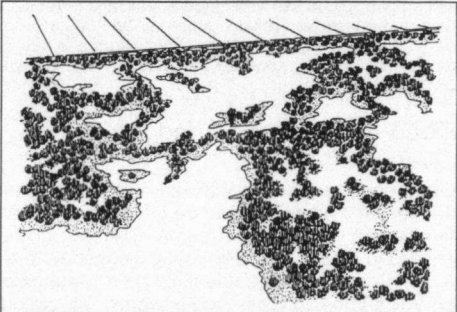
Grutto: weidevogel-veenweidegebied met natte graslanden en geriefbosje.

Otter: moerasverbinding ('natte as') in veenweidegebieden.

Blauwe Kiekendief: complex van petgaten met water, rietlanden, natte graslanden en trilveen.

Eland: grootschalig water- en begraaasd moeras(bos)gebied.

ling verzameld en uitgewerkt voor het Groene Hart en het centrale riviereengebied (Centrale Open Ruimte, COR). Zo zijn er vier verschillende mogelijkheden ontstaan.

Scenario *Grutto* kiest voor weidevogels en soortenrijke graslanden onder agrarisch beheer, terwijl in *Eland* 'wilde' natuur centraal staat, waar bosontwikkeling samen met 'grote grazers' de kans krijgt. *Otter* gaat uit van een zo goed mogelijk herstel van verbindingen tussen natuurgebieden voor bijzondere soorten als de Otter. Ten slotte zijn in *Blauwe Kiekendief* gebieden geselecteerd die door hun waterhuishoudkundige en bodemkundige variatie in potentie een grote ecologische verscheidenheid kunnen opleveren. Voor de evaluatie ontwikkelde SC-DLO het COR-model, een ecologisch computermodel, waarin de huidige kennis over natuurontwikkeling is geïntegreerd in een geografisch informatiesysteem. Met dit systeem is de vegetatieontwikkeling nagebootst en van ieder ontwikkelingsstadium zijn voor allerlei diersoorten de leefgebieden en verbreidingsmogelijkheden afgeleid. De resultaten zijn ten slotte geëvalueerd op biologische diversiteit en internationale betekenis. Afhankelijk van het gestelde natuurdoel kunnen de gevolgen voor vegetatie en fauna zeer verschillend zijn.

Bron: Staring Centrum, Instituut voor Onderzoek van het Landelijk Gebied, postbus 125, 6700 AC Wageningen. 08370-74 200.

Frans Jansenhut

Op 5 september 1991 werd in de Zuidhoek-inlaag bij Zierikzee door burgemeester Asselbergs een vogelobservatiehut geopend. De hut

draagt de naam van Frans Jansen, omdat hij jarenlang als bestuurslid veel voor de Stichting 'Het Zeeuwse Landschap' heeft gedaan en omdat hij voor de natuurbescherming in het algemeen nog steeds een belangrijke rol speelt. Hij is ondervoorzitter van de Natuur- en Vogelwacht Schouwen-Duiveland (zie foto in 'Het Vogeljaar' 39 (3) : 130). De hut staat direct ten westen van de oprit naar de Zeelandbrug. Naast de observatiepost op Neeltje Jans heeft de Stichting 'Het Zeeuwse Landschap' nu vier vogelhutten, verspreid over de provincie, in beheer. Zie ook 'Zeeuws Landschap' 7 (4) : 16.

Meeuwenoverlast oorzaak sluiting overslagstation

Duizenden meeuwen zijn de oorzaak van de sluiting van het overslagstation voor groente-, fruit- en tuinafval van Purva in Purmerend.

Veehouders uit de omgeving klaagden bij de provinciale milieutelefoon over de meeuwen die zich een maaltje afval goed lieten smaken. De veehouders zijn bang dat hun koeien besmet raken met de bacterie vogeltuberculose, overgebracht door uitwerpselen van meeuwen.

Purva moest op last van de provincie de deuren sluiten. Directeur A. Horeman geeft toe niet te hebben voldaan aan de vergunning van de provincie.

Het bedrijf voldoet niet aan de voorwaarden dat het overslagstation overdekt moet zijn. Horeman: 'Wij zijn alvast per 1 januari van dit jaar begonnen met het overslaan, maar volgende maand is de zaak onderdak, dan kunnen wij weer draaien.'

Bron: Dagblad De Telegraaf 29 januari 1992.

Het Vogeljaar 40 (1992) 1